

EIB BULLETINEN

4 - 1998 · Nr 99
ISSN 1025-0891

BANQUE EUROPEENNE D'INVESTISSEMENT
BANCA EUROPEA PER GLI INVESTIMENTI
EUROPESE INVESTERINGSBANK
BANCO EUROPEU DE INVESTIMENTO
EUROOPAN INVESTOINTIPANKKI
EUROPEISKA INVESTERINGSBANKEN

EIB:s initiativ för tillväxt och sysselsättning: Delrapport

I och med att Europeiska rådet i Amsterdam (16 och 17 juni 1997) antog resolutionen om tillväxt och sysselsättning fick EIB nya uppgifter för att stödja den ekonomiska verksamheten. EIB inrättade därför sitt "Amsterdam-handlingsprogram" som godkändes av bankens styrelse den 21 juli och av bankens råd den 20 augusti 1997.

Programmet skall gälla i tre år (september 1997 - 2000) och göra det möjligt för banken att bevilja ytterligare lån på 10 miljarder ecu till arbetskraftsintensiva eller sysselsättningskapande sektorer på områden som innovativa små och medelstora företag, utbildning och hälsa, stadsförnyelse samt miljö och transeuropeiska nät. Denna verksamhet bedrivs utöver bankens traditionella verksamhet

som omfattar ungefär 25 miljarder ecu per år.

EIB:s utlåningsverksamhet inom det särskilda Amsterdamhandlingsprogrammet bedrivs i nära samarbete med den europeiska banksektorn och bör ge en hävstångseffekt som kan resultera i nära 20 miljarder ecu i samfinansiering till förmån för den privata sektorn.

Efter Amsterdamhandlingsprogrammets första verksamhetsår kan EIB nu lämna en delrapport om initiativet.

LOVANDE START FÖR VERKSAMHETEN INOM DE NYA SEKTORERNA UTBILDNING OCH HÄLSA

För att kunna agera mer direkt när det gäller sysselsättningen har EIB utvidgat sin finansiering till att även omfatta sektorerna utbildning och hälsa, som mer direkt påverkas av budgetrestriktioner i olika medlemsstater. Utöver den positiva inverkan projekten kan ha på det mänskliga kapitalet kan de vara grundläggande inom denna sektor för att förbättra sociala villkor på lokal nivå och samtidigt ge snabb effekt på sysselsättningen.

Inom dessa sektorer som nu kan erhålla finansiering från EIB god-

Innehåll

- **EIB:s initiativ för tillväxt och sysselsättning** 1
En god start i de nya sektorerna - hälsa och utbildning - med totalt 2,8 miljarder ecu i beviljad utlåning och 17 godkända riskkapitaltransaktioner till ett sammanlagt belopp på 560 miljoner ecu, som är utformade för att stärka kapitalet i innovativa små och medelstora företag.
- **Finansiering av små och medelstora företag i Europa** 4
Under en femårsperiod beviljades 48 000 små och medelstora företag närmare 11 miljarder ecu genom EIB:s globala lån.
- **Kraftig ökning i utlåningen i kandidatländerna** 5
Inklusive den särskilda finansieringsordningen för stöd inför anslutningen kan 7 miljarder ecu ställas till förfogande i de central- och östeuropeiska länderna under treårsperioden 1997-1999.
- **EIB:s utlåning till förnybar energi** 7
Ökad tonvikt på förnybar energi är en av Europeiska unionens politiska målsättningar, som EIB stödjer genom att tillhandahålla långfristiga lån till ekonomiskt bärkraftiga projekt.
- **Övergången till euron** 10
Aktuella förändringar för EIB:s utestående lån
- **EIB-Forum: Europas utmaning - Investera i sysselsättning** 12
Det fjärde EIB-forumet samlade 350 delegater för att diskutera investeringsars roll i att skapa sysselsättning.
- **Tre nya utvärderingsrapporter om regionalutveckling** 14
- **Expertmöte mellan EIB och OECD om utvärderingen av investeringar i utbildningssektorn** 15
- **1999 års EIB-pris** 16

Tidigare Mora sjukhus utgör nu en del av Cadiz universitet

kände bankens styrelse ett år efter att åtgärderna inleddes 2,8 miljarder ecu till 21 projekt eller program som gäller fjorton medlemsstater och som till största delen är belägna i områden för regional utveckling, där man i allmänhet kan anta att behoven när det gäller utvidgning och modernisering av utrustning för undervisning och hälsovård är störst. Vid slutet av september 1998 hade lån till ett belopp motsvarande 1,5 miljarder ecu tecknats.

De största projekten på hälsoområdet gäller modernisering av sjukhusinfrastruktur i de nya delstaterna i östra Tyskland (Berlin och Mecklenburg-Vorpommern), uppförande av ett nytt sjukhus i Thessaloniki samt universitetssjukhus i Spanien och Italien.

På utbildningsområdet omfattar investeringarna universitet och utbildningsinstitutioner i Irland, Spanien och Portugal, samt skolor på högstadie- och gymnasienivå i det utomeuropeiska departementet La Réunion och i Skottland.

Särskilda globala lån till investeringar av mindre omfattning inom dessa två sektorer har godkänts eller tecknats i Frankrike, Belgien, Nederländerna, Danmark, Finland, Grekland och Sverige. De utnyttjas i allmänhet mycket snabbt av mellanhänderna, vilket visar att det finns ett verkligt finansieringsbehov för att modernisera infrastruktur i medelstor skala inom utbildning på högstadie- och gymnasienivå och inom sjukvården i de berörda länderna.

UTÖKADE ÅTGÄRDER TILL FÖRMÅN FÖR TRANSEUROPEISKA NÄT, MILJÖ OCH STADSFÖRNYELSE

Inom ramen för Amsterdamhandlingsprogrammet avser EIB också att öka sin finansiering till förmån för transeuropeiska nät, miljöskydd och stadsförnyelse, där man redan satsat nära 13 miljarder ecu i genomsnitt per år under perioden 1995-1996.

Under 1997 uppgick godkännandena inom dessa sektorer till över 15 miljard

er, vilket var en ökning med nära 2 miljarder jämfört med genomsnittet de två föregående åren. De godkännanden som gjorts under de tolv senaste månaderna avser nya vägprojekt i Spanien, Portugal och Tyskland, investeringar i järnväg i Finland och Portugal och utbyggnad av flygplatserna i Helsingfors, Madeira, Madrid, Nürnberg, Basel/Mulhouse och Köln/Bonn. Lån till prioriterade transeuropeiska nät avser särskilt Öresundsförbindelsen mellan Danmark och Sverige, höghastighetståget PBKA i Belgien, motorvägsavsnitt i Grekland samt järnvägsinfrastruktur i Italien och Förenade kungariket.

EIB följer Amsterdamhandlingsprogramets avsikt att inrikta bankens bidrag på områden eller projekt som inte erhåller tillräckliga medel ur den offentliga budgeten och som snabbt kan påverka selsättningen. Banken har därför utvecklat sin finansiering till förmån för investeringar i stadsförnyelse. Upprust-

ning som partnerskap mellan offentlig och privat verksamhet och kan stimulera beviljandet av bankfinansiering till investeringar som tidigare enbart finansierats genom statsbudgeten.

Vid slutet av september hade banken godkänt finansiering av sammanlagt 18 projekt eller program för stadsförnyelse i 8 länder till ett belopp av 3,4 miljarder. Av detta belopp har 1,7 miljarder redan varit föremål för undertecknande av låneavtal. De viktigaste gäller program i södra Italien, Balearerna, Berlin, Düsseldorf, Leipzig, Amsterdam, Lissabon, Barcelona och Florens.

Investeringarna som avser olika slags infrastruktur (distribution och uppsamling av vatten eller energi, vägförbättringar och allmänna transporter, byggnader, etc) omfattar i flera fall även uppförande av nya bostäder eller upprustning av sociala bostäder (Amsterdam, Lissabon, södra Italien) som har en avsevärd inverkan på den ekonomiska och sociala utvecklingen samt på levnadsstandarden för berörda befolkningar.

Ett tiotal mer traditionella projekt rörande vattenhantering och avfallshantering har också godkänts inom ramen för Amsterdamhandlingsprogrammet till ett totalbelopp av 1,3 miljarder i Frankrike, Förenade kungariket, Tyskland, Spanien, Portugal och Belgien. Bland dessa återfinns globala lån som är särskilt avsedda för finansiering av de små och medelstora företagens miljöinvesteringar, exempelvis i Seine-Normandiedalen i Frankrike.

Den möjlighet Amsterdamhandlingsprogrammet erbjuder att i lämpliga fall höja gränsen för EIB:s finansiering till högst 75% för miljöprojekt eller projekt som gäller transeuropeiska nät har redan tillämpats för 4 projekt på miljöområdet: stationer för hantering av hushållsavfall med värmeåtervinning i Koblenz (Tyskland), Chartes (Frankrike) och Brescia (Italien), ett program för modernisering av stadsinfrastruktur på Balearerna, samt för 3 projekt som gäller transeuropeiska nät i Portugal och i Tyskland. ■

Helsingfors-Vanda flygplats

ning av förfallna kvarter eller inrättande av affärscentra i städer är arbetskraftsintensiva projekt som samtidigt förstärker den ekonomiska tillväxten och den sociala sammanhållningen i berörda områden. Vissa av projekten har utformats

"UTLÅNINGSÖNSTRET FÖR SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG": EN EUROPEISK FINANSIERINGSORDNING FÖR TEKNOLOGI OCH LÅN MED RISKDELNING

I genomsnitt har europeiska små och medelstora företag med färre än 100 anställda inrättat ca 260 000 nya arbetstillfällen per år mellan 1988 och 1995, medan de stora företagen varje år avskaffat 220 000 tjänster. De nya arbetstillfällena i Europeiska unionen skapas alltså till allra största delen i små företag med snabb tillväxt där utvecklingen i mycket stor utsträckning är beroende av egenkapitaltillskott innan bankfinansiering kan komma i fråga. Med undantag av Förenade kungariket är marknaden för riskkapital i Europa fortfarande relativt outvecklad. Programmets viktigaste aspekt består därför i att utöka EIB:s möjligheter till finansiering av små och medelstora företag i anslutning till de särskilda problem som dessa företag ställs inför. För att bemöta de olika ekonomiernas behov samt banksektorns möjligheter i de olika medlemsländerna omfattar Amsterdamhandlingens utlåningsfönster för små och medelstora företag en rad olika finansiella instrument som inrättats i samarbete med, och som komplement till, banksektorn och specialiserade finansinstitut. Utlåningsfönstret omfattar verksamhet som syftar till att utveckla instrument för riskkapital och riskdelning mellan EIB och partnerinstitutionen. Kvaliteten på samarbetet med erfarna mellanhänder har gjort det möjligt att fastställa och snabbt inrätta de första lånen.

I syfte att utveckla riskkapitalinstrumenten inom Europeiska unionen inrättade EIB i november 1997 tillsammans med Europeiska investeringsfonden (1) "Europeisk finansieringsordning för teknologi" (ETF), som var den första konkretiseringen av

utlåningsfönstret för små och medelstora företag och samtidigt utgjorde en finansieringsfond för riskkapitalfonderna med ett ursprungligt kapital på 200 miljoner ecu, varav 125 miljoner kom från EIB och 75 miljoner från EIF.

ETF administreras av Europeiska investeringsfonden och förvärvar andelar i riskkapitalfonder, eller riskkapitalfonder som specialiserat sig på egenkapitaltillskott till innovativa små och medelstora företag under utveckling, i hela Europeiska unionen. Hittills har ordningen genomfört 10 förvärv av andelar i fonder i 5 av unionens länder till ett belopp av 40 miljoner ecu vilket, tack vare hävstångseffekten, gör det möjligt att satsa över 520 miljoner i riskkapital till förmån för små och medelstora företag.

EIF förvaltar även instrument för att utveckla riskkapital ur unionens egna medel som ställs till förfogande av kommissionen på initiativ av Europaparlamentet. EIF förfogar fram till år 2000 över totalt 350 miljoner ecu för att stödja utvecklingen av riskkapitalfonder. Dessa medel gör det möjligt för Europeiska utvecklingsfonden att ingripa inom en rad olika områden såväl när det gäller utvecklingskapital som startkapital. Eftersom EIF står i direkt kontakt med marknaden kan fonden sammanföra privat riskkapital till förmån för projekt med stark potential.

EGENKAPITAL OCH KVASIKAPITAL FÖR FINANSIERING AV SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG

Med utgångspunkt från inrättningsförordningen för traditionella globala lån har EIB i partnerskap med bankvärlden inletat en rad transaktioner med riskdelning avsedda att förstärka de innovativa små och medelstora företagens kapitalstruktur. Den tillhandahåller på detta sätt

ytterligare medel utöver dem som partnererna bidrar med, för att dessa institut skall inrätta riskkapitalfonder, förstärka användningen av existerande instrument eller bevilja försäkringar till fonder.

I slutet av september 1998 godkände banken 17 lån gällande 9 länder till ett belopp av 560 miljoner, och ett tiotal lånetransaktioner är på väg att avslutas mellan bankens enheter och olika partnerinstitut.

Bland de transaktioner som hittills undertecknats återfinns bl a tillhandahållande av medel till SOFARIS (Société française de garanties des financements des PME), som stöder beviljande av garanti-

er till riskkapitalföretag, lansering eller samfinansiering av riskkapitalföretag tillsammans med IMI (Istituto Mobiliare Italiano), Istituto de Credito Oficial i Spanien, ABN-Amro Bank, Société Nationale de Crédit et d'Investissement i Luxemburg, Swedbank i Sverige, Banco Português de Investimento, Landesbank Hessen-Thüringen, samt med en koncern av sparkassor i Spanien.

EIB delar risken för dessa lån med de olika instituten. Bankens råd har därför inom ramen för Amsterdamhandlingsprogrammet givit banken tillstånd att garantera lånen genom att utnyttja bankens förvaltningsöverskott i storleksordningen 1 miljard ecu. Av detta belopp reserveras ett anslag på ca 800 miljoner för risken med globala lån med riskdelning. Detta anslag kan vid behov utnyttjas under lånets löptid. Totalt bör dessa nya åtgärder under de tre verksamhetsår som Amsterdamhandlingsprogrammet pågår få fram 5 till 8 miljarder för att förstärka de innovativa små och medelstora företagens egenkapital. ■

(1) EIF ägs av EIB (40 %), kommissionen (30 %) och åttio banker i unionens alla länder.

Kontaktperson vid EIF: Pé Verhoeven, talesman, 43, Bld J.F. Kennedy L-2968 Luxemburg. Fax (+352) 4266 22 200

Finansiering av små och medelstora företag i Europa

Europeiska investeringsbanken har, som EU:s finansinstitut för långfristig utlåning, en central roll i att främja Europeiska unionens integration och modernisering, och i synnerhet att stärka den europeiska industrins konkurrenskraft. I detta sammanhang är det stöd som ges till små och medelstora företags verksamhet av avgörande betydelse, då dessa utgör mer än 18,5 miljarder eller 99 % av samtliga privata företag i Europa och således står för den väsentliga delen av den europeiska arbetsmarknaden.

Att främja de små och medelstora företagens verksamhet är en av Europeiska investeringsbankens centrala verksamheter. Mellan 1993 och 1997 betalade banken ut närmare 11 miljarder ecu för att stödja cirka 48 000 små och medelstora projekt inom EU. Cirka två tredjedelar av denna finansiering gick till små och medelstora företag i regionala utvecklingsområden.

EIB:S GLOBALA LÅN

EIB har under årens lopp byggt upp ett omfattande och effektivt partnerskap med mer än 130 banker i EU för att tillhandahålla stöd för investeringar som genomförs av små och medelstora företag. Av effektivitetsskäl finansierar EIB investeringar i små och medelstora företag indirekt genom lånearrangemang med banksektorn, som banken kallar globala lån. Eftersom EIB inte har resurser för att direkt hantera tusentals transaktioner för små och medelstora företag som är utspridda över hela gemenskapen, har banken istället ett nära samarbete med lokala banker och finansiella mellanhänder. Dessa håller i kundkontakterna med de små och medelstora företagen, har direkt tillgång till sektorvis och regional information av hög kvalitet och kan på nära håll följa förändringar i efterfrågan och göra utvärderingar av föreslagna projekt.

De globala lånen kombinerar EIB:s möjlighet att låna upp medel på kapitalmarkna-

derna på bästa möjliga villkor (AAA) – vilka sedan lånas ut mot kostnadstäckning då banken verkar utan vinstsyfte – med finansinstitutens lokalkännedom om potentiella transaktioner och de lokala företagens verkliga behov.

UTVECKLINGEN AV EIB:S GLOBALA LÅN

De globala lånen, som inrättades av banken 1968 för att finansiera små och medelstora investeringar i industrin och tjänstesektorn, inklusive leasingverksamhet, var ursprungligen begränsade till små och medelstora företag i regionala utvecklingsområden. Under årens lopp har tillämpningsområdena för bankens globala lån gradvis utökats och anpassats till företagens förändrade behov samt till Europeiska unionens och medlemsländernas ekonomiska politik. Bredden på de investeringar som täcks av de globala lånen utvidgades till att omfatta initiativ från lokala myndigheter som utvecklar småskalig offentlig infrastruktur i stödområden (1979), och därefter små och medelstora företags investeringar till förmån för tryggad energiförsörjning och rationell energianvändning (1980), införande och utveckling av avancerad teknologi (1985) och miljöskydd (1986). EIB:s globala lån utvidgades 1987 till att omfatta små och medelstora företags investeringar i hela EU, oavsett var de var lokaliserade, och från 1995 blev även detaljhandeln och tjänstesektorn berättigade till stöd.

EIB har nyligen inrättat riskkapitalordning- ar tillsammans med finansinstitut, för att hjälpa till att utveckla och utvidga riskkapitalmarknaden för små och medelstora företag i Europa. Dessa har introducerats som del av bankens Amsterdam-handlingsprogram (se s. 1).

Den globala låneordningen har bidragit till att upprätta och stärka ett långsiktigt samarbete mellan EIB och bank- och finanssektorn i medlemsländerna. Beslutet

om utlåning ligger hos mellanhänderna, som är ansvariga för att bedöma, prissätta och ta på sig kreditrisken för enskilda små och medelstora företag.

Den bästa garantin för att fördelarna med finansieringen från de globala lånen överförs är att det finns en konkurrenskraftig marknad som erbjuder flera alternativa källor till finansiering för små och medelstora företag och som skapar starka

incitament för de finansiella mellanhänderna att ge det bästa möjliga låneerbjudandet. För att främja detta har EIB kontinuerligt strävat efter att diversifiera kanalerna för sina globala lån, genom att förlita sig på ett representativt urval av banksektorn i varje land.

Krediter till små och medelstora företag ur EIB:s globala lån varierar från 20 000 ecu till 12,5 miljarder ecu och kan täcka upp till 50 % av projektkostnaden. Storleken på den investering som stöds genom ett globalt EIB-lån kan därför variera mellan 40 000 ecu och 25 miljarder ecu. Merparten av krediterna går till småföretag; mer än 80 % av det sammanlagda antalet krediter (respektive 60 % av totalbeloppet) går till företag med färre än 50 anställda och cirka 95 % (respektive 85 %) till företag med färre än 250 anställda.

Investeringar som samfinansierades 1997 genom vanliga globala lån (2,2 miljarder ecu till 11 000 små och medelstora företag) bidrog till att cirka 12 000 arbetstillfällen skapades inom sektorn i Europeiska unionen och att ytterligare 18 000 arbetstillfällen kunde bevaras. ■

Kraftig ökning i utlåningen till kandidatländerna

Under 1997 lånade EIB ut närmare 1,5 miljarder ecu i de tio länder i Central- och Östeuropa som har ansökt om medlemskap i EU. Det motsvarar en ökning med en tredjedel jämfört med 1996 och tre gånger tillväxttakten för bankens totala utlåning. Med mer än 2 miljarder ecu i utlåning hittills i år, kommer 1998 att bli ytterligare ett rekordår för EIB:s verksamhet i regionen.

I januari 1998 introducerades en särskild finansieringsordning för stöd inför anslutningen på 3,5 miljarder ecu som kompletterar det mer omfattande treåriga utlåningsmandatet, vilket godkändes 1997. Det innebär att det totala belopp som finns tillgängligt för regionen under treårsperioden 1997-1999 uppgår till 7 miljarder ecu, vilket gör det möjligt för EIB att bemöta den stora efterfrågan på dess finansiering i samtliga kandidatländer.

EIB:s stöd inför anslutningen är tillgängligt för samtliga länder i Central- och Östeuropa som förbereder sig för anslutning till Europeiska unionen, både till de som kan ansluta sig i ett tidigt skede och till de som behöver mer tid. Med detta tillvägagångssätt kan EIB bidra till utvecklingen av infrastruktur som binder samman dessa länder med EU, vilket för dem närmare unionens marknader och samtidigt bidrar till en djupare integration mellan kandidatländerna själva. EIB:s huvudmålsättning är att stärka deras ekonomiska integration genom att upprepa vad man gjorde tidigare då Grekland, Portugal och Spanien förberedde sig inför sina anslutningar till EU.

Bankens verksamhetsområden i Central- och Östeuropa är till stor del desamma som inom Europeiska unionen, dvs regionalutveckling, infrastruktur för transport och telekommunikation, tryggad energiförsörjning och rationell energihantering, stadsförnyelse, miljöskydd och industrins konkurrenskraft, och då särskilt de mindre företagens konkurrenskraft.

De lånevillkor som banken tillämpar för projekt i kandidatländerna överensstämmer i väsentlig grad med de som tillämpas i EU:s nuvarande medlemsländer. Bankens lån är särskilt fördelaktiga för investerare inom EIB:s traditionella verksamhetsområden – industri och infrastruktur – som genomförs av initiativtagare från den offentliga och privata sektorn, som inte skulle kunna erhålla sådana villkor genom att vända sig direkt till internationella kapitalmarknader. Bankens villkor är också förmånliga för västerländska företag som antingen själva investerar i regionen eller som partner i samriskföretag. Liksom inom Europeiska unionen finansierar banken högst upp till 50 procent av projektkostnaden, vilket lämnar ett stort utrymme för samfinansiering och särskilt finansiering från utländska källor.

Bankens goda renommé, som beror på dess noggranna utvärderingar av sina projekt och dess status som europeisk institution, bidrar till att mobilisera sådan samfinansiering och att tillförsäkra potentiella samfinansieringspartner. På så sätt agerar banken som katalysator för utländska direktinvesteringar i Central- och Östeuropa. Bankens projektutvärdering, krav på korrekt upphandling av kontrakt samt dess rådgivning till initiativtagarna till projekten under hela implementeringsperioden förstärker detta och hjälper initiativtagarna att utarbeta tekniskt och ekonomiskt bärkraftiga projekt. Banken baserar sin expertrådgivning på 40 års erfarenhet av att finansiera ett brett spektrum av infrastruktur- och industriinvesteringar.

EIB har börjat emittera obligationer på euromarknaderna i flera central- och östeuropeiska valutor (tjeckiska kronor, estländska kronor och syntetiska zloty) vilket har gjort det möjligt för banken, i de fall då nationella bestämmelser har tillåtit det, att använda medlen för att erbjuda lån i respektive lokal valuta och eliminera valutarisker för låntagarna. Obligationerna i central- och östeuropeiska valu-

tor som emitteras på euromarknaderna kan därmed bidra till att kanalisera västerländskt sparande till Central- och Östeuropa för att finansiera moderniseringen av ekonomierna.

EIB har också emitterat sina AAA-rankade obligationer på den inhemska ungerska marknaden och planerar att göra det samma på den inhemska tjeckiska marknaden i början av 1999. Det kommer att bidra till att respektive kapitalmarknad utvecklas – särskilt marknaderna för långfristiga obligationer – och är precis vad banken gjorde för att hjälpa till att utveckla Greklands, Portugals och Spaniens kapitalmarknader.

TRANSPORTPROJEKT I FOKUS

Merparten av de 2 miljarder ecu som har lånats ut till projekt i Central- och Östeuropa under de första tio månaderna av 1998 gick till transportprojekt som omfattar moderniseringen av järnvägslinjer i Ungern och Rumänien, vägförbättringar i Bulgarien, Litauen, Polen, Tjeckien, Rumänien och Slovenien samt kollektivtrafikprojekt i Budapest, Krakow och Katowice. Investeringar i övriga sektorer inkluderade en fabrik för tillverkning av dieselmotorer i övre Silesien och ett gaseldat kraftvärmeverk i Bratislava. I Slovakien och Slovenien har EIB deltagit i finansieringen av mobiltelefoninät. Globala lån på totalt 80 miljoner ecu till affärsbanker hjälpte till att finansiera små och medelstora projekt i tillverkningsindustrin i Ungern, Tjeckien, Lettland, Rumänien och Slovenien.

INDUSTRIN

EIB kan delta direkt i finansieringen av stora industriprojekt och involvera andra banker i samfinansiering av projekten. Små och medelstora företag har också tillgång till EIB-finansiering, men indirekt genom globala lån (kreditlimiter) som EIB ställer till förfogande till ett ökande antal partnerbanker i samtliga kandidatländer. Affärsbanker är följaktligen välkomna som partner till EIB, både som intermediebänker och som garantier för bankens utlåning till industrin.

FORTFARANDE FÅ MILJÖPROJEKT

Banken fortsätter att ställa lån till förfogande inom samtliga sektorer som utgör dess normala verksamhetsområde, men den lägger nu särskild vikt vid projekt som förbättrar och skyddar miljön. Stora delar av EIB:s finansiering har gått till infrastruktur för kommunikation och energi samt industriprojekt, som ofta resulterar i väsentliga förbättringar av luft- och vattenkvaliteten.

EIB finansierar redan kollektivtrafik i Budapest, Bukarest och Krakow för att förhindra att en ytterligare förskjutning sker från kollektivtrafik till privata transportmedel. På så sätt kommer dessa investeringar också att förbättra miljön. Banken utvärderar för närvarande åtskilliga kommunala miljöprojekt och har nyligen tecknat sitt första större miljölån på 110 miljoner ecu med Budapest stad för att finansiera vägförbättringar, utbyte av föråldrade och bullriga spårvagnar, avloppssystem, utrustning för förbränning av fast avfall, parker, lekplatser och termalbadanläggningar samt många mindre infrastrukturarbeten för att ta bort flaskhalsar i trafiken, minska trafikstockningar och förbättra livskvaliteten i staden.

Eftersom kandidatländerna även måste uppfylla gemenskapens standarder på miljöområdet, kommer investeringar på detta område att bli alltmer viktiga. I detta avseende kan EIB inte enbart tillhandahålla sin finansiering, utan också sitt kunnande som baseras på erfarenhet från flera årtionden av solida projektförberedelser. Att finansiera miljöinvesteringar

på förmånliga villkor främjar också införandet av lämpliga institutionella och politiska ramverk för miljöskydd i Central- och Östeuropa.

Det har visat sig vara svårare att bevilja lån till rena miljöprojekt, dvs projekt där miljövard eller miljöförbättringar är det övergripande målet, även om antalet sådana projekt ökar. Skälet till detta är framförallt att man i Central- och Östeuropa prioriterar modernisering av basinfrastruktur och industri. Det beror även på att man först nyligen infört lämplig lagstiftning och ett rättsligt ramverk som omfattar vatten- och avloppsbehandling samt deponering av fast avfall och miljövänlig fjärrvärme. Nationella regeringar och lokala myndigheter ger fortfarande hög prioritet åt sådana investeringar då de varken ställer budgetmedel till förfogande eller på ett effektivt sätt förbereder och genomför lämpliga investeringar. Andra begränsande faktorer är den låga lokala miljömedvetenheten och bristen på kunnande samt svårigheterna med att tillämpa principen att den som förorenar betalar, den s.k. "polluter-pays-principle".

SAMARBETET MED PHARE, EBRD OCH VÄRLDSBANKEN

EU:s andra instrument för stöd till de tio kandidatländernas förberedelser inför anslutningen är PHARE-programmet som förvaltas av Europeiska kommissionen. Stödet från PHARE-programmet ges som bidrag och dess verksamhetsområde har utökats till att omfatta ett brett spektrum av verksamheter. PHARE-programmets prioriteringar omfattar stöd vid reformer av kandidatländernas myndigheter och vid införandet av EU:s normer och standarder. PHARE-programmet hjälper på så sätt nationella och regionala myndigheter samt tillsyns- och övervakningsorgan i

kandidatländerna att bekanta sig med gemenskapsmålen och dess procedurer. PHARE-programmet hjälper även kandidatländerna att höja standarden på sin industri och större infrastruktur till gemenskapsnivå genom att ställa den investering som behövs till förfogande. För detta ändamål används bidrag från PHARE-programmet i allt större utsträckning till att samfinansiera investeringsprojekt med EIB.

Europeiska rådet godkände i juni 1997 en ny strategi för PHARE-programmet för åren 1998 och 1999 för att stärka förmedlemskapsstrategin, vilken omfattar "partnerskap för anslutning" som antogs av rådet för respektive kandidatland. De avtal om partnerskap för anslutning som ingicks mellan EU och kandidatländerna fastställer de viktigaste målen och prioriteringarna och lägger en god grund för EIB:s verksamhet i regionen.

EIB samfinansierar också ofta projekt tillsammans med Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling (EBRD) och med Världsbanken.

SAMMANFATTNING

Investeringsbehoven i Central- och Östeuropa är enorma. Vissa beräkningar visar på att behoven enbart i transportsektorn uppgår till cirka 90 miljarder ecu över de närmaste femton åren. Det är uppenbart att de framtida medlemsländerna i Europeiska unionen inte kan bemöta dessa finansieringsbehov på egen hand, utan behöver finansiering från externa källor. Samtidigt som EIB kommer att fortsätta att rikta en stor del av sin utlåning till vägar, järnvägar, flygplatser, hamnar och transportprojekt i städer, så förväntas också utlåningen till miljöprojekt och industrin öka. Telekomunikationssektorn drar redan nytta av ett imponerande flöde av utländska direktinvesteringar, lån från affärsbanker och annat privat kapital, vilket har bidragit till att man redan har kunnat införa i den senaste teknologin. Energiprojekt, som vanligtvis kräver längre återbetalningsperioder än telekommunikationsprojekt, lockar också till sig betydande intresse från utländska investerare. EIB:s utlåning och sakkunskap är därför av avsevärd vikt inom sektorerna transport, energi, industri och miljö. ■

EIB:s utlåning till förnybar energi

INLEDNING

Utvecklingen av förnybara energikällor är en av Europeiska gemenskapens energipolitiska målsättningar som EIB stödjer genom att tillhandahålla långfristiga lån till ekonomiskt bärkraftiga projekt. Efter att 1980 ha fastställt att förnybara energiprojekt är ett sätt att minska gemenskapens beroende av oljeimport, tillkännagav ministerrådet 1986 att främjandet av förnybar energi var ett väsentligt mål för gemenskapens energipolitik. Men trots dessa politiska initiativ under 1980-talet levererar förnybara energikällor fortfarande mindre än 6 % av Europeiska unionens totala behov av primärenergi.

Vindkraftsanläggning nära Pamplona (Navarra) i Spanien

Europeiska kommissionen offentliggjorde i november 1997 en vitbok för förnybara energikällor ⁽¹⁾, vilken lade fram en gemensam strategi och handlingsplan med målet att fördubbla förnybara energikällors andel av gemenskapens totala energiförbrukning till 12 % senast år

2010. Kommissionen beräknar att investeringar på 165 miljarder ecu i förnybara energikällor kommer att behövas under perioden 1997-2010 för att nå detta mål. EIB, som har lång erfarenhet av att finansiera investeringar i energisektorn, är beredd att tillhandahålla ytterligare stöd till förnybara energikällor inom ramen för åtgärder för att bekämpa klimatförändring och främja en hållbar utveckling. Att öka bankens utlåning till området förnybar energi är ett ytterligare exempel på hur banken bidrar till att genomföra gemenskapens nya politiska initiativ.

EU:S RAMVERK

Som Europeiska unionens finansinstitut bedriver EIB sin verksamhet inom den rättsliga ram som fastställts av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen - av vilket bankens stadgar är en integrerad del - och övriga gemenskapsfördrag. Bankens uppgift är att tjäna EU:s politiska mål genom att tillhandahålla långfristig finansiering till bärkraftiga investeringar som främjar dessa mål, vilka omfattar följande energipolitiska prioriteringar: utveckling av gemenskapens inhemska energitillgångar, en mer rationell energianvändning, diversifiering av de energikällor och den sorts energiimport som skall ersätta oljeimporten.

Europeiska gemenskapens energimål utvecklades till stor del mot bakgrund av oljekriserna under 1970-talet när gemenskapens stora beroende av oljeimport från tredje länder försatte gemenskapen i en mycket sårbar situation. Därför hade gemenskapen som målsättning, och lyckades också med, att minska andelen olja i den totala energiförbrukningen genom att utveckla inhemska tillgångar samt mer rationellt utnyttja tillgängliga energikäl-

lor. Oljeimporten minskade från 60 % av den totala energiförbrukningen vid början av den första oljekrisen 1973 till 44 % 1990. Under 1990-talet ökade dock Europeiska unionens beroende av energiimport till ca. 50 % och importen förväntas öka ytterligare under kommande år, om ingen åtgärd vidtas, och uppgå till 70 % år 2020 ⁽²⁾. Gemenskapens ansträngningar för att uppnå en mer rationell energianvändning och att utveckla inhemska alternativa energikällor är följaktligen av fortsatt stor betydelse.

FÖRDELARNA MED FÖRNYBAR ENERGI

Förnybar energi i dess olika former (vindkraft, biomassa, vattenkraft, solvärme, etc.) är en av gemenskapens egna energikällor. Den har den ytterligare fördelen av att den minskar den totala mängden koldioxidutsläpp (CO₂) och andra förorenande gaser vid en tidpunkt då intresset för klimatförändring och luftkvalitet ökar. Att öka förnybara energikällors andel av den totala energiproduktionen kommer att hjälpa Europeiska unionen att uppfylla sina miljöåtaganden både på europeisk och internationell nivå. Dessa åtaganden omfattar de som hänförs till Kyotoprotokollet (december 1997) som är bifogat ramkonventionen om klimatförändring. EU står fast vid att minska de totala koldioxidutsläppen med 8 % till 2008-12. För att hjälpa EU:s medlemsstater att uppnå detta mål har Europeiska kommissionen i sitt meddelande om klimatförändringens energidimen-

⁽¹⁾ KOM(97) 599, 26.11.1997.

⁽²⁾ Sidan 5 i vitboken för en gemenskapsstrategi och handlingsplan "Energi för framtiden: förnybara energikällor".

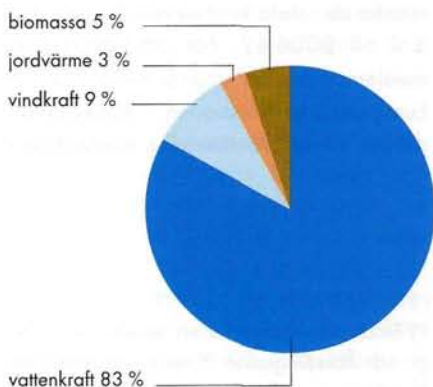
sion ⁽³⁾ identifierat en rad energiåtgärder, bl. a. att ge förnybara energikällor en framträdande roll.

Utöver det bidrag som förnybar energi kan ge till allmänna energi- och miljömål, som exempelvis minskat beroende av energiimport, lokal produktion och tryggad energiförsörjning har denna energikälla möjligheten att ge ett betydande nettotillskott av arbetstillfällen, framförallt bland de många små och medelstora företag som är verksamma i sektorn. Dess utveckling erbjuder också betydande möjligheter till export från europeiska företag, utav vilka många är världsledande inom området förnybar energiteknik. Slutligen har främjandet av förnybara energikällor ett brett stöd hos allmänheten, vilket i hög grad är baserat på miljöskäl.

EIB:S LÅN TILL FÖRNYBARA ENERGIKÄLLOR

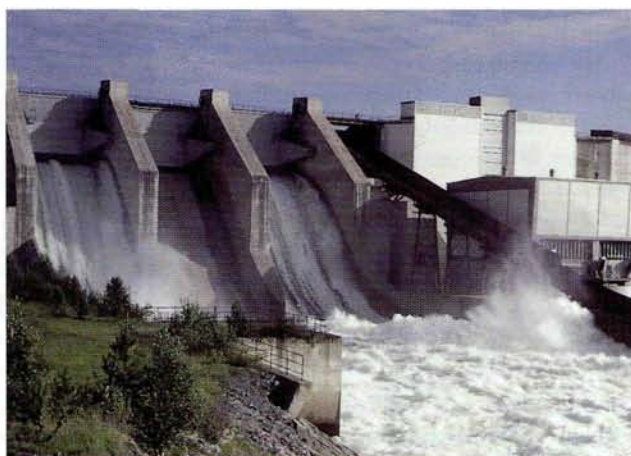
Under de senaste fem åren, 1993-1997, har banken tecknat lån på 1 005 miljoner ecu ⁽⁴⁾ för att stödja utvecklingen av förnybara energikällor (se förteckning på sidan 4). Detta motsvarar mer än 5 % av den totala utlåningen till energisektorn under samma period. EIB:s utlåning till förnybara energikällor sker, liksom i övriga ekonomiska sektorer, antingen direkt genom individuella lån eller indirekt genom globala lån. Större investeringar (25 miljoner ecu och uppåt) finansieras genom individuella lån som avtalas

EIB:s utlåning till förnybara energikällor, 1993-1997, inom och utanför EU, fördelad på projektkategori (totalt 1 005 miljoner ecu):

direkt med initiativtagarna eller med finansiella mellanhänder, medan små och medelstora projekt (40 000 ecu och uppåt) finansieras indirekt genom globala lån. Dessa kreditlinjer beviljas banker och finansinstitut som är verksamma på europeisk, nationell eller regional nivå, som väl känner till de verkliga behoven hos företagen eller lokala och regionala myndigheter.

Mellan 1993 och 1997 gick sammanlagt 77 % av finansieringen av förnybar energi till projekt inom Europeiska unionen och 23 % till projekt utanför EU. Närmare 890 miljoner ecu ställdes till förfogande genom individuella lån till 23 projekt med en total kostnad på cirka 5 425 miljoner ecu. Projekten omfattade installation av mer än 2 970 MWe i ny kapacitet och modernisering av befintliga kraftverk med en total effekt på mer än 3 425 MWe. Miljöfördelarna jämfört med att använda alternativ fossileldad kraftgenerering uppgår till en beräknad minskning av koldioxidutsläpp på 23 miljoner ton per år ⁽⁵⁾. Årliga besparingar av olja ligger på cirka 3 Mtoe ⁽⁶⁾. Insatserna inom Europeiska unionen gällde till övervägande del vattenkraftprojekt (78 %) och till viss del vindkraft (12 %). Övriga delsektorer omfattade kraftverk som eldas med biomassa (6 %) och jordvärme (4 %). Lån tillhandahölls för vattenkraftverk i Italien, Österrike, Sverige, Spanien och Finland, vindkraftsanläggningar i Spanien och Tyskland, jordvärmeprojekt i Italien och kraftverk som eldas med ved och annan biomassa i Sverige. Ytterligare 117 miljoner ecu tillhandahölls genom 116 krediter beviljade ur globala lån. De spelade en betydande roll i Italien (37 % av samtliga beviljade krediter ur globala lån) där samtliga stödde mindre vattenkraftprojekt. Ytterligare 35 % av de krediter som beviljades ur de globala lånen gick till

Vattenkraft i Sverige.

Spanien, där de stödde vindkraft-, vattenkraft- och biomassaprojekt samt 21 % i Tyskland, där samtliga projekt var vindkraftprojekt.

Utanför Europeiska unionen gick lånen till förnybara energikällor under denna period uteslutande till vattenkraftprojekt, framförallt i Afrika, men också i Norge, Lettland, Costa Rica och Pakistan. Ett stort vindkraftprojekt utvärderas dock för närvarande i Medelhavsområdet. I Turkiet har banken hjälpt till att finansiera en genomförbarhetsstudie för vindkraft under Programmet för tekniskt bistånd till Medelhavsområdet (METAP). EIB är tillsammans med Världsbanken gemensamma grundare av programmet som inrättades 1990 för att ta itu med områdets mycket specifika miljöproblem.

⁽³⁾ KOM(97) 196 slutlig, 14.5.1997.

⁽⁴⁾ Den hänvisade statistiken innehåller inte sektorn för omvandling av avfall till energi som inte omfattas av definitionen för förnybara energiprojekt. Banken tillhandahöll under samma period mer än 1 160 miljoner ecu för 17 projekt i sektorn för omvandling av avfall till energi i hela gemenskapen.

⁽⁵⁾ Minskningen av koldioxidutsläpp är extrapolerad från kommissionens vitbok (tabell 6) som hänvisades till tidigare.

⁽⁶⁾ toe = motsvarande mängd uttryckt i ton olja. 1 GWh av elkraft som genereras från en förnybar energikälla antas spara motsvarande 250 ton olja i ett värmekraftverk.

EIB:S TOTALA UTLÅNING TILL STÖD FÖR EU:S ENERGIPOLITIK

Bankens finansiering av förnybara energikällor utgör en del av bankens totala utlåning till stöd för EU:s mål att säkerställa en tillförlitlig, kostnadseffektiv och miljövänlig energiförsörjning. För gemenskapens högt utvecklade ekonomier är tillgången till en sådan energiförsörjning en förutsättning för en hållbar utveckling och skapandet av arbetstillfällen. EIB:s utlåning hjälper till att diversifiera EU:s energiförsörjning, utnyttja inhemska tillgångar inkluderande förnybara energikällor och säkerställa en rationell hantering av dem, samt i ökande grad ta hänsyn till miljökrav. Under de senaste fem åren har banken tillhandahållit mer än 16 miljarder ecu till energiprojekt, vilket motsvarar nästan en femtedel av bankens totala utlåning. Bland prioriterade åtgärder fanns skapandet av sammanhängande gas- och elnät över hela kontinenten som möjliggör upprättandet av en integrerad energimarknad, en tryggad energiförsörjning till lägre kostnad, rationell användning av kraftverkens kapacitet och en minskning av föroreningar. I detta sammanhang har banken tillhandahållit finansiering för införande av naturgasanvändning i Italien, Tyskland, Spanien, Grekland och Portugal. Banken har också finansierat konstruktionen av gasledningar som knyter Ryssland, Algeriet och gasfyndigheter i Nordsjön till EU och som därmed säkerställer tillgången till riktiga resurser nära unionens gränser. Inom elektricitetssektorn har banken bland annat bidragit till upprättandet av transmissionsnät för högspänning och sammankopplingar av dessa, särskilt genom installation av undervattenskablar för kraftöverföring mellan Sverige-Tyskland, Norge-Danmark, Storbritannien-Irland-kontinenten samt Spanien-Marocko. Ett flertal vattenkraftprojekt har även finansierats. Insatser som inriktades på rationell energianvändning omfattade projekt i industrisektorn och kraftgenereringsprojekt i anläggningar som eldas med naturgas eller hushållsavfall i hela EU.

FRAMTIDA MÖJLIGHETER FÖR FÖRNYBARA ENERGIKÄLLOR - EIB:S STÖD

Förnybara energikällor är utspridda inom Europeiska unionen och erbjuder betydande möjligheter till utveckling. Trots detta är utnyttjandet av dem fortfarande ojämnt och i allmänhet begränsat. Det kan bero på deras relativt höga initiala investeringskostnader, även om driftkostnaderna kan vara låga. Främjandet av förnybara energiprojekt kan dessutom inbegripa oöprovd teknik, vilket gör dem svåra att utvärdera och vilket innebär en relativt hög risk. Vissa projekt kan behöva subventioneras genom bidrag då de miljömässiga vinsterna med förnybar energi kan vara svåra att fånga in i den finansiella avkastningen för initiativtagaren. Projekten kan också vara mycket små i storlek och därför inte falla inom EIB:s utlåningsram som bankens stadgar fastställer.

Även med en mer konkurrenskraftig energimarknad i Europeiska unionen är framtidsutsikterna för förnybara energikällor goda:

- teknologierna förbättras,
- kostnaderna minskar, i vissa fall relativt snabbt (t.ex. inom vindkraftsektorn där realpriserna per kilowatt har sjunkit med cirka två tredjedelar under de senaste femton åren),
- attityderna till användning av förnybara energikällor förändras på ett positivt sätt,
- och tillverkning och tjänster på området förnybar energi håller på att bli en etablerad industri. De första storskaliga projekten för förnybara energikällor finns nu på plats och den finansiella konkurrenskraften förbättras inom samtliga delsektorer, särskilt jämfört med andra decentraliserade tillämpningar. Europeiska kommissionen främjar utvecklingen av förnybar energi genom ett antal forsknings-, utvecklings- och demonstrationsprogram.

Hittills har EIB:s utlåning fokuserats på mer kommersiellt och tekniskt utvecklade sektorer för förnybar energi, som vat-

tenkraft och vindkraft. Andra förnybara energiprojekt, t.ex. biomassa-, träkol-, ved-, solvärme- och jordvärmeprojekt utgör än så länge en liten del av bankens låneportfölj. Detta kan förväntas förändras under de kommande fem åren

Jordvärmekraftverk i Lateraområdet (Latium) i Italien

som svar på den förnyade tonvikt som läggs vid denna del av Europeiska gemenskapens energi- och miljöpolitik. Som beskrivits ovan börjar förnybara energiprojekt bli mer bärkraftiga för lånefinansiering, även om en blandning av låne- och bidragsfinansiering i vissa fall kan fortsätta att behövas för att projekt skall kunna realiseras. ■

Ytterligare information om detta ämne och skriften "EIB och miljön" samt tillhörande dokument som "Riktlinjer för miljön" kan erhållas från Informations- och kommunikationsavdelningen, Yvonne Berghorst:

100, bd Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg
Tel.: (+352) 4379 3154
Fax: (+352) 4379 3189
e-post: y.berghorst@eib.org
Internet: <http://www.eib.org>

Övergången till €uron: aktuella förändringar för EIB:s utestående lån

Införandet av euron av 11 medlemsstater i Europeiska unionen ⁽¹⁾, till följd av de beslut som togs av Europeiska rådet i Bryssel i början av maj 1998, kommer att skapa en ny valuta som förväntas spela en betydande global roll.

EIB har redan bidragit till införandet av euron på flera sätt, inte minst genom dess upplåningsstrategi som syftar till att skapa en stor och likvid marknad för eurodenominerade skuldinstrument på kapitalmarknaderna. Med dess erfarenhet och engagemang för införandet av euron har EIB varit, och fortsätter att vara, en betydande aktör på marknaden för den gemensamma valutan.

Vid förberedelserna inför starten av den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen (EMU) och införandet av den gemensamma valutan den 1 januari 1999, anser banken det vara lämpligt att informera sina låntagare och garantier om de förändringar i bankens befintliga utlåningsverksamhet som införandet av euron (EUR) medför.

Dessa åtgärder tar hänsyn till samtliga rättigheter hos de berörda parterna (se ruta).

De huvudsakliga konsekvenserna för EIB:s utestående lån beskrivs nedan:

(1) De 11 medlemsstaterna i Europeiska unionen som deltar i den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen och som utsågs av Europeiska rådet i Bryssel den 2-3 maj 1998 är: Belgien, Tyskland, Spanien, Frankrike, Irland, Italien, Luxemburg, Österrike, Nederländerna, Portugal och Finland.

AVTALENS GILTIGHET

Samtliga av EIB:s låne- och garantiavtal som har tecknats innan euron införs – oavsett vilken valuta de är denominerade i – kommer att fortsätta att vara giltiga efter den 1 januari 1999. Räntor och samtliga avtalsvillkor, inklusive åtaganden, löptider, amorteringsplaner samt möjlighet till förtida inlösen av lån, kommer att förbli oförändrade.

UPPLÄGGNING AV LÅN

- Samtliga låneavtal som har lagts upp i de deltagande medlemsstaternas nationella valutaenheter och/eller andra valutor kommer att förbli oförändrade.
- I samtliga låneavtal som har lagts upp i ecu kommer ecun att ersättas automatiskt av euron den 1 januari 1999 efter kursen 1:1, 1 ECU = 1 EUR.

DENOMINERING OCH UTBETALNING AV LÅN

- Lån utbetalda i de deltagande medlemsstaternas nationella valutaenheter: Dessa kommer att förbli denominerade i den valuta som ursprungligen tillhandahölls, om inte redenominering överenskomms mellan parterna. I sådana fall kommer den sista avstämningen mellan belopp i nationella valutaenheter och deras motsvarighet i euro att göras vid sista avbetalningen.
- Lån utbetalda i ecu: Ecu kommer att ersättas automatiskt av euron den 1 januari 1999 efter kursen 1:1, 1 ECU = 1 EUR.
- Lån utbetalda i andra valutor: Dessa kommer att förbli denominerade i den valuta som ursprungligen tillhandahölls i låneavtalet.

ÅTERBETALNING SAMT ANDRA BETALNINGAR PÅ LÅN

Betalningar kopplade till låneavtal, inklusive årliga avbetalningar av kapital och ränta, förtida inlösen av lån, avgifter och andra kostnader kommer att ske enligt följande:

- Lån utbetalda i ecu: Dessa kommer att göras i euro, eftersom ecun kommer att ersättas automatiskt av euron den 1 januari 1999 efter kursen 1:1, 1 ECU = 1 EUR.
- Lån utbetalda i en deltagande medlemsstats nationella valutaenhet:
 - under övergångsperioden fram till den 31.12.2001: i euro eller i den deltagande medlemsstatens nationella valutaenhet som lånet betalades ut i, beroende på vad låntagaren föredrar, då det är underförstått att banken vid varje tillfälle kommer att acceptera återbetalningar i euro.

– efter övergångsperioden från och med den 1.1.2002:

i euro, eftersom låneavtalen måste anses vara utställda i euro.

- Lån utbetalda i andra valutor: I samma valutor som de som utbetalades i.

RÄNTOR

Den ränta som debiteras är den som gällde när låneavtalet tecknades eller – för låneavtal med rörlig ränta – den som gällt vid varje utbetalning, oavsett om räntan i fråga är fast, justerbar fast, rörlig eller konvertibel.

- *Lån med fast ränta* (inklusive justerbar fast ränta och konvertibel ränta om lånet redan har konverterats): Räntan kommer att fortsätta vara den som ursprungligen tillhandahölls i låneavtalet oavsett vilken valuta som det gäller.

- *Lån med rörlig ränta* (inklusive konvertibel om lånet inte redan har konverterats):

- *Rörlig räntedifferens*: Referensräntan kommer att fortsätta att vara EIB:s särskilda rörliga ränta med en maximiränta som uttrycks i punkter över den gällande referensräntan.

- *Fast räntedifferens*: Direkt räntefastställande baserat på den referensränta som ursprungligen tillhandahölls eller dess etablerade efterföljare.

Referensräntor

- Lån utbetalda i ecu eller i de deltagande medlemsstaternas nationella valutaenheter: Från och med den 1 januari 1999 kommer referensräntan att vara den referensränta som ersätter den tidigare, antingen EURIBOR eller EURO-LIBOR^(?).

- Lån utbetalda i *icke*-deltagande medlemsstaters nationella valutor: Referensräntan kommer att vara den som tillhandahölls i låneavtalet (nämligen GBP-LIBOR, GRD-ATHIBOR, DKK-CIBOR och SEK-STIBOR).

PRINCIPER OCH VIKTIGA ÖVERVÄGANDEN SOM STYR ASPEKTER AV UTLÅNINGEN OCH UPPLÅNINGEN UNDER ÖVERGÅNGEN TILL EURON

Från och med den 1 januari 1999 kommer ecun att ersättas automatiskt av euron (EUR) i samtliga lagliga handlingar till omräkningskursen 1:1. Euron kommer att vara den gemensamma valutan i de medlemsstater som deltar i den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen, deras nationella valutaenheter kommer att fortsätta att användas som underenheter till euron.

Under övergångsperioden (1.1.1999 – 31.12.2001) kommer de två viktigaste principerna som tillämpas för EIB:s utlånings- och upplåningsverksamhet att vara:

"Avtalskontinuitet" (artikel 3 i rådets förordning (EG) nr 1103/97⁽¹⁾): enligt denna artikel skall införandet av euron inte ändra några villkor i ett rättsligt instrument, såvida inget annat har avtalats mellan parterna.

"Inget tvång – inga begränsningar" (artikel 8 i rådets förordning (EG) nr 974/98⁽¹⁾): en avtalspart får använda euron, men kan inte tvingas till det. Ett belopp som är denominerat i antingen euro eller i en deltagande medlemsstats nationella valuta och som ska betalas i denna medlemsstat, kan betalas antingen i euro eller i den nationella valutaenheten.

Från och med den 1 januari 2002 kommer de nationella valutorna för de 11 medlemsstaterna i Europeiska unionen som deltar i den tredje etappen av den ekonomiska och monetära unionen inte längre att användas i bokföringstransaktioner. Senast i mitten av 2002 kommer dessa valutor att upphöra att gälla som lagliga betalningsmedel genom att de ersätts helt av euron. Samtidigt kommer nationella sedlar och mynt att tas ur cirkulation.

⁽¹⁾ EGT L 162 av den 19.06.1997

⁽²⁾ EGT L 139 av den 11.05.1998

- Lån som betalas ut i andra större valutor (USD, JPY, CHF, etc.): Den gällande

⁽²⁾ EURIBOR kommer att vara den rörliga referensräntan för euron som stöds av Europeiska unionens Bankfederation och Internationella Valutahandlarföreningen. Den kommer att visas offentligt till samtliga större informationsföretag för första gången av Dow Jones Market Ltd den 4 januari 1999, kl. 11.00, Bryssel-tid. EURO-LIBOR kommer att vara en rörlig referensränta som stöds av den brittiska Bankföreningen. Den kommer att visas i London.

referensräntan kommer att vara den som tillhandahölls i låneavtalet.

FINANSIELL INFORMATION (AMORTERINGSPLAN, AVI OM ÅTERBETALNING, ETC.)

Den finansiella informationen som tillhandahålls av EIB till låntagare eller garantter beträffande låneavtal kommer att utfärdas på följande sätt:

- I de deltagande medlemsstaternas nationella valutaenheter: Som ursprungli-

gen tillhandahölls i låneavtalet tillsammans med motsvarigheten i euro.

- Direkt i euro om lånet har redenominerats eller har varit denominerat i ecu, då ecun kommer att ersättas automatiskt av euron efter kursen 1:1, 1 ECU = 1 EUR.
- Lån i de *icke*-deltagande medlemsstaternas nationella valutor samt lån i andra större valutor som handlas internationellt:

I samma valuta eller valutor som tillhandahölls i låneavtalet.

SÄKERHET FÖR LÅN

Den underliggande säkerheten skall redomineras till samma valuta som lånet är utställt i.

Ytterligare information om övergången till euron som omfattar EIB:s utlånings-

och upplåningstransaktioner finns i broschyren "EIB:s utlåning och upplåning under övergången till euron - en praktisk vägledning". Broschyren är tillgänglig på 11 språk.

20 EURO

Europas utmaning: Investera i sysselsättning

Europeiska investeringsbanken höll sitt fjärde EIB-forum (1) om den roll som investeringar spelar i att skapa sysselsättning den 22 och 23 oktober i London. Forumet samlade cirka 350 delegater från banker och andra finansinstitut, industri, fackföreningar, regeringar, regionala och lokala myndigheter, internationella organisationer, universitet och media. Under den första dagen behandlade sessionen de mer allmänna frågorna om vilka instrument som kan användas för att öka sysselsättningen och vad som kunde vara den lämpliga sociala modellen att utveckla. Programmet för den andra dagen var mer tekniskt inriktat och behandlade möjligheterna att finansiera ekonomisk tillväxt genom aktiemarknadernas finansiering av investeringar på en stor och enhetlig eurokapitalmarknad samt tillgången till riskkapital för innovativa små och medelstora företag.

EN NYCKELFRÅGA FÖR EUROPA

Målet för EIB:s årliga forum är att samla experter på viktiga europeiska frågor för

att diskutera tidigare och framtida trender för dessa ämnen. Banken kan för detta ändamål använda sig bland annat av sina många kontakter på marknaden, däribland i banksektorn, industrin och den offentliga sektorn samt sin ställning inom gemenskapens institutionella struktur och sitt samarbete med andra internationella finansinstitut. Årets forum återspeglade både Europeiska unionens och EIB:s fokusering på att skapa sysselsättning, vilket är en avgörande fråga på vilken framgången för den ekonomiska och monetära unionen och Europeiska unionens framtida utvidgning till stor del kommer att byggas. Betydelsen av sambandet mellan investeringar och skapandet av sysselsättning har understrukits av upprepade Europeiska rådsmöten, med början vid toppmötet i Amsterdam i juni 1997 när EU:s stats- och regeringschefer lovade att ta itu med de strukturella problem som ligger bakom arbetslösheten. Som svar på deras begäran till EIB att stödja *resolutionen om tillväxt och sysselsättning*, introducerade banken sitt *Amsterdam-handlings-*

program (ASAP) för att öka utlåningen till investeringar som främjar sysselsättningen inom Europeiska unionen.

DE GLOBALA RAMARNA

EIB:s president Sir Brian Unwin underströk i sitt inledningsanförande att temat för forumet måste ses i ett globalt perspektiv. Europeiska unionen måste minska den oanständigt höga arbetslöshetsnivån mot bakgrund av den nuvarande globala finansiella och ekonomiska krisen som EU inte helt kan undgå. Mot denna skiftande bakgrund är den ekonomiska och monetära unionens roll som ett stabilt område

Sir Brian Unwin, EIB:s president

(1) Se även EIB-bulletinen nr. 97, sidan 15.

med en stabil gemensam valuta av ännu större betydelse för kapital- och finansmarknaderna i Europa och världen. Dess fortsatta framgång kommer i hög grad att vara beroende av att investeringar upprätthålls och främjas, särskilt vid en tidpunkt när budgetmedel och offentliga utgifter förblir begränsade.

EIB:S ROLL

Som Europeiska unionens finansinstitut spelar EIB en viktig roll i att genomföra gemenskapens initiativ för att skapa varaktiga arbetstillfällen och minska arbetslösheten, genom att tillhandahålla långfristig finansiering för bärkraftiga investeringar. Bankens Amsterdam-handlingsprogram öppnar nya möjligheter till finansiering inom de arbetskraftsintensiva sektorerna hälsa och utbildning samt gör det möjligt för banken att öka sitt stöd till de mer traditionella områdena miljö, stadsförnyelse och transeuropeiska infrastrukturnät (TEN). ASAP:s viktigaste och mest innovativa drag är ett utlåningsfönster vars syfte är att kanalisera riskkapital till innovativa små och medelstora företag som har möjlighet att växa snabbt och skapa sysselsättning. Genom "utlåningsfönstret för små och medelstora företag" räknar banken med att ge ett betydande bidrag till att utvidga den för närvarande underutvecklade europeiska riskkapitalmarknaden, vilket är av avgörande betydelse för den framtida sysselsättningen och tillväxten i Europa. Hittills har EIB, genom att agera tillsammans med Europeiska investeringsfonden (EIF) och ett stort antal europeiska banker och övriga finansinstitut, beviljat riskkapitalanslag på mer än 500 miljoner ecu till investeringar i nästan samtliga av EU:s medlemsstater. Bankens utlåning på 23 miljarder ecu inom Europeiska unionen bidrog förra året till att finansiera investeringar som motsvarade 6 % av de fasta bruttoinvesteringarna, varav två tredjedelar gick till projekt som främjade ekonomisk utveckling i mindre utvecklade regioner.

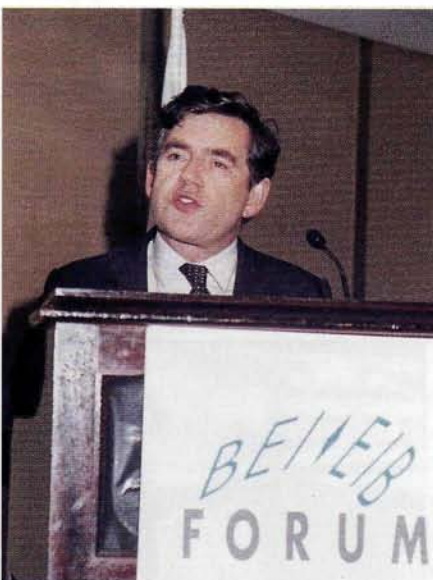
INVESTERINGAR OCH SYSSELSÄTTNING

Inledningstalare Gordon Brown, finansminister och Förenade kungarikets representant i bankens råd,

ar måste göra människor "anställningsbara" och att detta är en förutsättning för att öka produktiviteten, konkurrenskraften och sysselsättningen. Europas huvudsakliga tillgång är dess humankapital och därför beror dess framtid i hög grad på investeringar i utbildning och vidareutbildning. Sessionens talare gav sina personliga bedömningar kring frågor som: varför har Europa i allt större utsträckning misslyckats med att skapa fler arbetstillfällen under de senaste tjugo åren, försvårade den "europeiska" sociala modellen skapandet av sysselsättning och vad måste förändras för att främja sysselsättningen. Bland talarna fanns Jacques Delors, tidigare ordförande för Europeiska kommissionen, vars Vitbok om tillväxt, konkurrenskraft och sysselsättning kan betraktas som den ursprungliga "källan" till unionens nuvarande tillväxt- och sysselsättningsstrategi.

KAPITALMARKNADERNAS ROLL

Vid den andra dagens sessioner framträdde talare från industrin, däribland småföretag, europeiska börser, pensionsfonder, Europeiska kommissionen och Europeiska investeringsfonden. Den session som behandlade framtidsutsikterna för att finansi-

Gordon Brown, finansminister och Förenade kungarikets representant i bankens råd

era investeringar på en integrerad kapitalmarknad omfattade analyser av hinder som måste tas bort för att Europas aktie- och kapitalmarknader skall kunna bli en ökande källa

Jacques Delors, tidigare ordförande för Europeiska kommissionen

la till finansiering för företag. Många aspekter som exempelvis gemensamma bestämmelser, harmonisering och transparens måste fortfarande uppfyllas. En gemensam förväntan var att företagen i allt större utsträckning kommer att efterfråga egenkapital, och med förestående reformer av de allmänna pensionssystemen samt det ytterligare sparandet i privata pensioner som förväntas, kommer det inte att finnas någon brist på efterfrågan av aktier. Viktiga frågor som behandlades i sessionen om tillgång till riskkapital för innovativa företag inkluderade varför riskkapitalmarknaderna på kontinenten släpade efter de anglosaxiska länderna och hur hinder för innovation och nystartade företag kunde tas bort. Det fanns en allmän samstämmighet om att riskkapital är ett avgörande verktyg för snabbväxande företag som behöver bredda sin kapitalbas innan de får tillgång till aktiemarknaderna.

HANDLINGARNA FRÅN FORUMET

Forumets anföranden och de viktigaste punkterna från diskussionerna kommer att publiceras på engelska i bankens "Proceedings", som kommer att ges ut i februari 1999 och distribueras i stor omfattning till de som är intresserade av de ämnen som behandlades. (2) ■

(2) Handlingarna kan beställas kostnadsfritt från EIB:s informations- och kommunikationsavdelning, infoservice, fax (+352) 4379-3189. För information om forumets program och övriga uppgifter om forumet, vänligen kontakta Yvonne Berghorst, fax (+352) 4379-3189, e-post y.berghorst@eib.org.

Tre nya utvärderingsrapporter om regionalutveckling

EIB:s uppföljande utvärderingsverksamhet är ett verktyg för att bemöta det ökade ansvaret att rapportera hur anförtrodda medel används och syftar till att fastställa hur väl banken uppnår de övergripande målsättningar som styr dess låneverksamhet.

EIB:s enhet för projektutvärdering offentliggjorde nyligen rapporter kring tre sektorsvisa utvärderingsstudier:

- Insatser inom telekommunikationssektorn i EU:s medlemsstater,
- Industriprojekt som finansierats av EIB i syfte att främja regionalutveckling,
- Större väg- och järnvägsinfrastrukturprojekts bidrag till regionalutveckling.

Studierna omfattar sammanlagt 56 enskilda projekt som finansierats av EIB inom Europeiska unionen och utgör cirka 15 % av det berörda segmentet i EIB:s projektportfölj. Studierna, som omfattade besök på plats och möten med projektens initiativtagare, utfördes systematiskt med hjälp av externa experter för att tillförsäkra en oberoende utvärdering både av de enskilda projekten och av de övergripande slutsatserna.

En omfattande diskussion kring rapporterna ägde rum inom EIB innan de presenterades för EIB:s styrelse och de har nu offentliggjorts och finns tillgängliga för allmänheten.

De tre studierna hade samma grundläggande målsättning, nämligen att bevisa att EIB uppnått målen, som i detta fall avsåg regionalutveckling. Principen om redovisningsskyldighet poängteras alltså, inte enbart i den allmänna debatten utan även i politiska kretsar, inklusive de som finns kring EIB. På senare år har frå-

gor om effekten av EIB:s utlåning allt oftare ställts i detta sammanhang.

Studierna var dessutom avsedda att ligga som grund för interna policybeslut. Diskussioner kring bankens strategi och verksamhetsplanering kräver att tidigare uppnådda resultat och prestationsmål dokumenteras, för att EIB:s framtida verksamhet skall kunna styras i önskvärd riktning.

Slutligen syftade studierna till att ge användbar feedback till ledningen och de anställda. Organisationens förmåga att anpassa sig till en omgivning i förändring beror bland annat på dess möjlighet att korrekt utvärdera sitt tidigare resultat.

Bland slutsatserna i rapporterna bör nämnas att projektinvesteringarna – särskilt i infrastruktur och telekommunikation – i allmänhet tycks vara väl genomförda, solida och fungera på ett tillfredsställande sätt. Studierna bekräftar således att EIB endast väljer ut och finansierar investeringar av hög kvalitet.

Däremot pekar studierna på svagheter i det projektbegrepp som EIB använder sig av, där ett projekt ofta definieras på finansiella grunder genom att särskilda poster som utgör en del av en större investering eller program tas ut. I sådana fall blir det svårt att utvärdera programmets lönsamhet och samlade fördelar, och därför är det i vissa fall inte så enkelt att påvisa projektets eget bidrag eller inverkan beträffande målsättningarna.

Detta ledde till den grundläggande slutsatsen – i samtliga tre rapporter – att EIB ännu inte har något verktyg eller andra hjälpmedel för att systematiskt fastställa bankens totala inverkan på regionalutvecklingen. I själva verket visade studierna tecken på att 26 % av samtliga finansierade projekt inte hade haft någon avgörande inverkan på regionalutvecklingen. I hälften av fallen fanns tydliga tecken på en positiv inverkan.

Mot bakgrund av rapporternas resultat och slutsatser är rekommendationerna att olika åtgärder bör vidtas för att inkorpo-

rera lärdomarna i framtida insatser. Bland åtgärderna kan nämnas en förstärkning av rutinerna för projektkontroll, en ändring av tillvägagångssättet för att definiera projektfinansieringen för att bättre inkludera program mål, samt förbättringar i metoderna för att utvärdera inverkan på regionalutvecklingen.

EIB har inlett en rad interna överläggningar för att studera vilka metoder och medel som kan användas för att fullfölja rekommendationerna. Resultatet av dessa överläggningar är ännu inte klart.

Rapporterna finns tillgängliga för allmänheten på engelska, franska och tyska

från bankens informations- och kommunikationsavdelning, fax (+352) 4379 3188, och kan också hittas på EIB:s hemsida på Internet, www.eib.org. ■

EIB och OECD-expertmöte om utvärdering av investeringar i utbildning

För att hjälpa till att utveckla bankens sakkunskap inom utbildningssektorn, som nyligen har blivit berättigad till lån från EIB inom ramen för Amsterdam-handlingsprogrammet, har bankens direktorat för projekt under det senaste året etablerat kontakter med OECD (Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling). Detta har lett till en överenskommelse mellan de två institutionerna att samarbeta om ett program som syftar till att fördjupa bankens förståelse av de viktiga praktiska frågor som uppkommer vid utvärderingen av enskilda projekt och att bredda bankens kontaktnät inom detta verksamhetsområde.

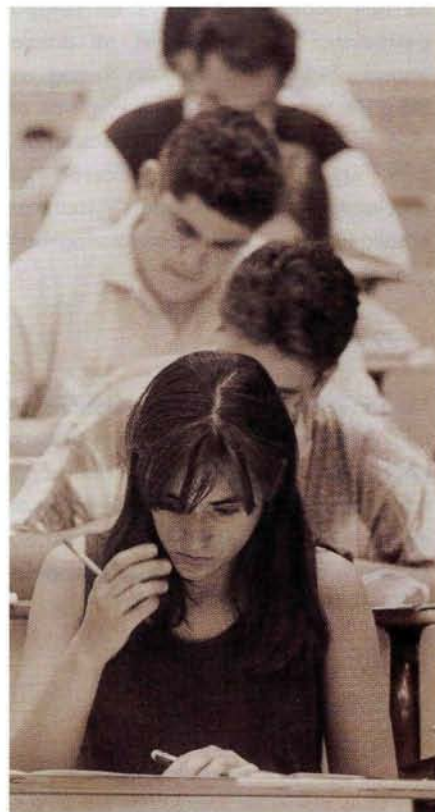
Ett resultat av denna överenskommelse är att ett "expertmöte" hölls i banken den 16 och 17 november vilket anordnades gemensamt av EIB och OECD. Mötet behandlade de fysiska, miljömässiga och organisatoriska delarna, som har en direkt inverkan på utfallet av

investeringar i utbildningssektorn och hur detta utfall mäts.

Programmet för tvådagarsmötet omfattade ekonomiska analyser, prestationsmätt (kvalitet och produktivitet), hantering av fysiska tillgångar samt utformning och utrustning av utbildningslokaler.

De experter som deltog i mötena var forskare, planerare och chefer, som arbetar med utbildningsfrågor, samt arkitekter och andra ansvariga för utformningen av skolbyggnader främst från EU:s medlemsstater men också från övriga OECD-länder. Att hålla expertmöten är ett effektivt sätt att upptäcka, utveckla och sprida information på en mängd områden. EIB planerar ett liknande initiativ inom hälsosektorn och har kontaktat Världshälsoorganisationen (WHO) om detta.

Handlingarna från mötet kommer att offentliggöras i ett gemensamt doku-

ment från OECD och EIB och kommer att finnas tillgängligt från OECD:s informationskontor och/eller från EIB:s informations- och kommunikationsavdelning i början av 1999. ■

THE
1999
EIB
PRIZE

Stiftas
1985
för
ekonomisk
forskning
2 februari
1999

1999 års EIB-pris

EIB-priset instiftades i samband med att EIB firade sitt 25-års jubileum och har delats ut vartannat år sedan 1985. Priset begränsades ursprungligen till doktorsavhandlingar i ämnet investeringar och finansiering. Bestämmelserna för utdelning av EIB-priset genomgick dock en fullständig översyn 1996 för att uppmuntra inlämnandet av nyskapande analyser och att täcka ett bredare register av ekonomiska och finansiella frågor i ett Europaperspektiv. Detta ledde till att antalet insända bidrag till 1997 års tävling om EIB-priset var betydande och kom från ett stort antal länder. Vinnaruppsatserna i 1997 års EIB-tävling har publicerats i en specialutgåva av "EIB-Papers", som kan erhållas från Europeiska investeringsbankens chefsekonomskontor.

1999 ÅRS EIB-PRIS

Med målsättningen att tillhandahålla ett neutralt forum för diskussioner om aktuella frågor och på så sätt bidra till den pågående debatten, kommer följande priser att delas ut för korta uppsatser i ett ekonomiskt och finansiellt ämne med europeisk anknytning.

10 000 EUR (första pris)
7 500 EUR (andra pris)
5 000 EUR (tredje pris)

Det finns också ett specialpris på 5 000 EUR för uppsatser som behandlar temat för 1999:

"Unemployment - how do we put Europe back to work?"

Dessutom erbjuds tre priser om vardera 1 000 EUR för bidrag från deltagare under 30 år.

VILLKOR FÖR DELTAGANDE

EIB-priset 1999 är öppet för medborgare, oavsett ålder, i EU:s medlemsstater, i

EFTA-länderna (Norge, Schweiz, Lichtenstein och Island) och i de länder som tecknat associationsavtal med Europeiska unionen (Cypern, Malta, Turkiet, Bulgarien, Tjeckien, Estland, Ungern, Lettland, Litauen, Polen, Rumänien, Slovakien och Slovenien).

TÄVLINGSBIDRAG

- Uppsatserna skall vara enkelt avfatta och omfatta högst 5000 ord, exklusive diagram och bibliografi.
- Uppsatserna skall vara opublicerade i den presenterade formen, dvs både originaluppsatser och bearbetning av avhandlingar eller annat arbete kan lämnas in som bidrag.
- Uppsatser skrivna av mer än en författare är berättigade bidrag för priset.
- Tävlingsbidrag skall avfattas på antingen engelska, franska eller tyska.
- Bidrag får inte lämnas in via e-post eller på diskett.

JURYN

En oberoende prisjury bedömer de uppsatser som har valts ut för dess övervägande:

Edmond Malinvaud, ordförande vid Collège de France, Antonio Borges, dekanus för INSEAD, William Emmott, redaktör för The Economist, Alexandre Lamfalussy, f.d. ordförande för EMI, Alberto Quadrio-Curzio vid Katolska universitetet i Milano, Helmut Schlesinger, f.d. ordförande för Bundesbank, Jacques-François Thisse vid Katolska universitetet i Leuven och Alfred Steinherr, EIB:s chefsökonom.

TIDSPLAN

- En inbjudan att lämna in uppsatser för 1999 års EIB-pris offentliggjordes i ekonomiska tidskrifter i september 1998.
- Kandidaterna skall före den 2 februari 1999 sända in två exemplar av sitt

bidrag i rekommenderat brev till EIB:s prissekretariat.

- Pristagarnas namn kommer att kungöras i juli 1999 i ekonomiska tidskrifter.
- Priserna överlämnas den 8 och 9 juli 1999 på en konferens som äger rum på Schloss Leopoldskron i Salzburg. ■

EIB Prize Secretariat

Economics and Information Directorate
European Investment Bank
100 Boulevard Konrad Adenauer
L-2950 LUXEMBOURG
Fax: (+352) 4379-3492

EIB Bulletinen är en periodisk tidskrift som utges av Europeiska investeringsbanken. Den utges samtidigt på elva språk (danska, engelska, finska, franska, grekiska, holländska, italienska, portugisiska, spanska, svenska och tyska).

Artiklar och information från denna publikation får fritt återges. EIB är dock tacksam om källan anges och önskar få en kopia på eventuella artiklar.

100, bd Konrad Adenauer
L - 2950 Luxemburg
Tel. 4379-1 - Fax 43 77 04
H320 Videokonferens 43 93 67

Italienska huvudavdelningen:
Via Sardegna, 38 - I - 00187 Rom
Tel. 4719-1 - Fax 42 87 34 38
H320 Videokonferens 48 90 55 26

Kontor i Aten:
Amalias, 12 - GR-10557 Aten
Tel. 3220 773/774/775 - Fax 3220 776

Kontor i Lissabon:
Avenida da Liberdade, 144-156, 8º
P-1250 Lissabon
Tel. 342 89 89 eller 342 88 48 - Fax 347 04 87

Kontor i London:
68, Pall Mall - London SW1Y 5ES
Tel. 0171-343 1200 - Fax 0171-930 9929

Kontor i Madrid:
Calle José Ortega y Gasset, 29
E - 28006 Madrid
Tel. 431 13 40 - Fax 431 13 83

Representationskontor i Bryssel:
Rue de la Loi 227 - B-1040 Bryssel
Tel. 230 98 90 - Fax 230 58 27
H320 Videokonferens 280 11 40

Internet <http://www.eib.org>

Fotografier: photothèque BEI Benelux Press,
Sue Cunningham, FEI, CE Alicante University.

Tryckt på Arctic Silk ("Nordic Swan")
hos Ceuterick, B-3000 Leuven
IX-AA-98-004-SV-C

